



NOVADNIEKS

PIRMDIEN,
1990. gada 24. decembris

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS Nr. 453 — 454 (6157 — 6158)

Maksā 6 kap.



ATKAL pienākuši ilgi gaidītie Ziemassvētki. Vīgļlīgas vakars mūs visus aicinājis kopā savā draudzē, dievnamā. Sovakar kristīgā pasaule godbijībā tuvojas Pestītāja Jēzus Kristus dzimšanas notikuma piemīnā.

Tādā reizē visus pārņem kāda īpaša noskaņa. Ikvienu savilpo vēlēšanās baudīt ģimenes kopību un siltumu. Sirds prasās pēc kopējas piederības, jūtu atraisīšanās, dāvināt prieku. Visiem kļūst tuva gatavība tuvoties otram cilvēkam bez aizspriedumiem jaunā draudzībā un labvēlībā.

Katoļu Baznīca glabā draudzei un mājai senās un jaunās Ziemassvētku tradīcijas ar mūsu dzimtenes vienmēr zaļo eglīti, gaišo sveču liesmu mirdzēšanu, pazīstamajām un mīļajām Ziemassvētku dziesmām savā vienkāršībā un aizkustinošajā saprotamībā.

Tai pašā laikā nojausām laicīgā gada tuvošanos savam nobeigumam. Liksmains jūtu plūdums apstājas pie nopietnu domu barjeras: ko katram nesīs šobrīd neizzināmā nākotne, kāpēc cilvēce ir tik liels nemiers un bailes? Pasaules nākamības debesis ir drūmās mākonos tītas. Grūti atbrīvoties no tiem neatskētināmiem mežgliem, kuros cilvēci sapin nāves, teroču draudi un nemīlīga bruņošāns, neapvaldīts nāids, nepārvarama apspiestība, visur manāmais trūkums un pat bads.

Tālab Klusajā un Svētajā Naktī meklējam dzīvības Vārdu, kas sākumā bija pie Dieva, jo Viņa bija dzīvība un dzīvība bija cilvēku gaismā (Jāņa evaņģēlija 1. 4). Tā ir Svēto Rakstu liecība.

Pirmie Ziemassvētki tāpat bija pilni nemiera. Taču eņģeļu balsis drošina un teprēcina:

«Nebīstāties, jo redzi, es jums pasludināšu lielu prieku, kas visiem ļaudīm notiks: jo jums šodien Pestītājs dzimis, kas ir Kristus Kungs.» (Lūkasa evaņģēlija 2, 10-11).

Lai gaišā cerība pavada mūs visus!

Debesu atklāsmē labo vēsti apsola visiem cilvēkiem. Dievs grib būt mums tuvu. Viņš dzimst priekš visiem.

Mēs apzināmies, ka daudzreiz esam pazaudējuši šo vienreizējo labvēlību: iestīgdami netīra naida, maldu un šaubu svārstīgumā, mazticībā un grēku purvā. Mums šķiet, ka cilvēce ir vienīgi cilvēku rokās, tālab ar pamatotām bažām raugāmies nākotnē. Bet Evāņģēlija dzīvības vārds ļauj mums just Dieva tuvumu, jo debesu Tēvs atklāj sevi un uzrunā mūs caur Jēzu Kristu. Dievs runā un ilgojas pēc atbildes, lai mēs saprastu, ka esam Viņa rokās.

Pie Betlēmē silītes ir nākuši un nāks daudzi cilvēki. Vieni to dara, padēvējībā pielūgdami Jēzus Bērnu, kā to darīja gani, ierodoties nakti tumsā pie Svētās Ģimenes, eņģeļu ziņas skubināti. Viņi pielūdz Jēzu, pasniedzot savas necilās dāvanas. Viņi bija nabadzīgi, bet zināja, ka silītē guļ pasaules Pestītājs, ka Jaunavai Marijai un Svētajam Jāzepam vajadzīga palīdzība.

Citi nāk pie Jēzus bērna, ziņkārība dzīti, lai ieraudzītu kādu sensāciju.

Ir nostājis, ka Jēzu pagodināt atnāca kāds vietējais ledzīvotājs. Viņa nodoms bija izrādīt jaundzimušajam Bērnam labvēlību. Kad viņš ieraudzīja, kādā stāvoklī ir Svētā Ģimene, viņš tai piedāvāja savu mājokli un uzņēma Jēzu ar Viņa Māti un Audzītāvu pie sevis. Lūk, ko šodien gaida no mums Jēzus Bērns, ko gaida Jaunava Marija, ko gaida Svētais Jāzeps!

Cilvēks ielūdz Dievu savā mājoklī un samierinās ar visu. Tas nebija viegls lēmums.

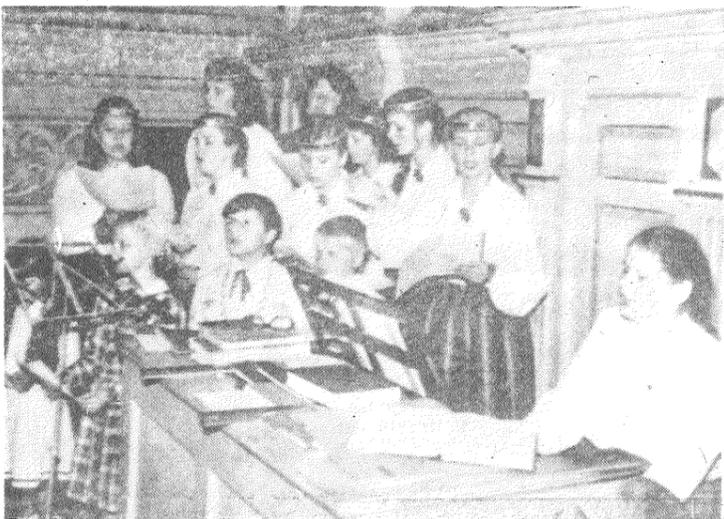
Arī mēs sovakar jautāsim, ko es meklēju pie Betlēmē silītes? Vai sajūsmu par skaisto lektāroju un melodiskām Ziemassvētku dziesmām? Vai kļūsuma brīdi lūgšanā un pielūgsmē pēc ganu parauga? Vai esmu gatavs iet pie Jēzus Bērna un uzrunāt Dievmāti: «Mīļā Dievmāt, ņem Jēzus Bērnu un kopā ar Svēto Jāzepu nāciet pie manis, nāciet manā dvēselē. Nav man lielu ērtību, bet tomēr tur jums būs labāk nekā saltajā lopu mitekļī!»

Mīlie lasītāji! Tas nebūs viegls uzdevums. Vieglāk palūgties, pasniegt kādu dāvanu Jēzus Bērnam, pat uzrakstīt vēstuli, kā to ārzemēs un arī pie mums dara bērni, nodziedāt Ziemassvētku dziesmu, dārties, ar oblati un atkal atstāt Jēzus Bērnu silītē, lai pēc tam atgrieztos savā mājoklī, ieslēgtos savā dzīvoklī, bet dvēselē paliktu grēks un ļaunums. Lal Jēzus Bērnu uzalcinātu pie sevis, vispirms jāatbrīvojas no smagās, gadlēm ilgi krātās grēku nospiedošās nastas. Kad veikts sevis attīrīšanas darbs, kad dvēsele atjaunota Dieva žēlastībā, tad droši variet uzaicināt Svēto Ģimeni pie sevis. Viņa nāks un tai sekos Dieva svētība, miers, ko pasaule nespēj dot.

Pieņemt Dievu nozīmē sākt jaunu dzīvi ticībā un mīlestībā. Ja mēs to spēsim, tad šie Ziemassvētki tiešām būs svēti.

Novēlu visiem tuvumā un tālumā: lai Kristus Dzimšanas svētku gaišā cerība pavadītu mūs visus 1991. gada nezināmajās gaitās!

Dekāns A. BUDZE



Dziedāšana — tā ir mūžīgā lūgšana

Skīta, ka šīs meitenes esmu jau kaut kur satikusi, jo saruna ar viņām: Elītu, Līgtu, Annu, Ievu, Mariju, Janīnu, Lūciju un Māriti ritēja nepiespiesti. Viņas bija jautras un uzreiz sacīja, ka tas nebūt neņemimē, ka dziedot garīgās dziesmas, neprot un ne-mīl citas, tā dēvētās, laicīgās.

Tādā saruna ar Aglonas apvienotā jauniešu kora grupiņu. Ar katoļticīgām Latgales meitenēm, kas nu jau divus gadus mēģina ienākt un sajūst garīgās dziesmas pasauli.

Katru svētdienu meitenes iet uz baznīcu. Te viņu balsis saplūst kopā ar pieaugušo, arī ar viņu māmiņu balsīm. Jo neviens cits, kā tikai ģimene bargajos despota laikos spēja jaunietēs dvest ticību tam, ko viņas dara.

Bet kā tad viss sākās? Bija kāds 15. augusta vakars. Jaunieši sapulcējās pie Aglonas bazilikas altāra. Degā sveces. Un meitene — sāka dziedāt. Šī vēlēšanās ar dienām kļuva arvien lielāka un nostiprinājās tāpēc, ka Višķu baznīcas ērģelniece Marta (pēc dzimšanas un uzvārda Agloniete) šādu grupiņu veidoja Višķos un, protams, kopā vāca arī savas dzimtas puses — Aglonas — meitenes. Tā veidojās apvienotais Višķu un Aglonas katoļu jaunatnes koris. Tad bija iepazīšanās ar mūziķi no Rīgas — Mamentu Celmiņski, kurš kādu laiku bija garīgā semināra pasniedzējs, bet tagad strādā Rīgā Alberta baznīcā. Viņš — daudzu kora dziesmu autors, mūziķis un pēc būtības cilvēks, kas palīdzēja un spēja iedvest korītim ticību tam, ko dara.

Repertuārs paplašinājās. Kora grupa apguva dziesmas, kas rakstītas Polijā, Vācijā un tulkotas latgalešu valodā. Sāka mācīties latīņu valodā dziedātās garīgās dziesmas. Pa burtiņam, pa zilbīti, pa vārdam. Šīs dziesmas lika apgūtas samērā veiksmīgi. Jāteic, ka korī ir daudz jauniešu, kas muzikālo abecīti apguvuši mūzikas skolā, bet profesionāli nostrādāt katru melodiju palīdz diriģenti. Protams, savā laikā meitenes ir dziedājušas dažādos ansambļos, koros. Labi, ka tagad vairs nevajag slēpt, ka tu dziedā baznīcā, jo nu arī skolā, darba kolektīvā to sāk uzņemt kā pašsaprotamu lietu. Sākumā gan skolotāji tā pa-

klusām meitenes aicinājis sāns no citiem audzēkņiem un ieteikuši nedziedāt garīgās dziesmas, nestāigāt uz baznīcu. Mārite vēl tagad atceras, kā apsolījuši skolotājiem nākamsvētdien iet uz baznīcu, bet, protams, aizgājuši...

Meitene dzied Adventes dziesmas. Nupat saņēmušas jaunu grāmatiņu un priecājas, ka repertuāra tenāks vairākas jaunas dziesmas.

Gadā ir četras lielas dienas, kam koris gatavojas: Ziemassvētki, Lieldienu, 15. augusts un Jāņu diena. Tad Višķu un Aglonas dziedātāji ir kopā. Atmiņā palikusi Lieldienu naktis, kad visu nakti meitenes dziedāja baznīcā. Uz viņu «pleciem» ir arī procesija, baznīcas puškošana. Bet tas, nekad nav bijis grūti, jo meitene dzied, lai šajos svētkos prlecētu visus ticīgos, kas sanākuši uz lūgšanu namu. Arī — lai prlecētu sevi. Viņas baznīcā nav tikai kora grupa, bet zināmā veidā tās kopējas, ziedu kārtotājas. Jaunās balsis labi iekļaujas arī lielākajos un pieredzējušākajos koros, kas brauc uz baziliku 15. augustā.

Bazilika — viss apzinātais mūs un cerība. Meitene sacīja, ka visu to viņas dara Dieva godam. Ka tā ir viņu pārliecība un, pasarg Dievs, ne modes lieta. To pēdējo viņas atstāj tiem slavas kārotājiem, kuri labprāt aiz «Aglonas vārda» grib pacelt uz ārzemēm, kuri brauc uz Aglonu, lai parādītu sevi un nevis sevi ziedotu Dieva godam. Tā sacīja dziedātājas un viņu acis spīdēja pārliecībā.

Bet viņu sirdī ir viena liela cerība — atjaunot Latvijas katoļu biedrību. Tāpēc Aglonā 29. decembrī ir paredzama liela katoļu jaunatnes balīte. Šis pasākums notiks ciema kultūras namā, un Mārite, Līgita, Anna, Ieva, Marija, kā arī visas pārējās jaunietes ļoti ļoti cer, ka šur nāks ne tikai Aglonas pagasta katoļticīgā jaunatne, bet atbrauks puīši un meitene, no visiem Latgales novadiem. Lidzīgi vakari, liesa, ar mazāku dalībnieku skaitu, Aglonā jau notikuši. Labi, ka šādus pasākumus atbalsta ciema kultūras nams, Aglonas internātskola. Kora grupā dzied arī internātskolas meitenes, jo laikam jau tieši garīgā dziesma šiem bērniem sniedz un var dot vislielāko dvēseles mierinājumu.

Jautāju meitenēm, vai ir kāds īpašs notikums, kas visspilgtāk palieks atmiņā. Jā, Viņas labprāt stāstīja par vasaras braucienu uz Krustu kalnu Lielajā Stāstīja par to, ka šo sarīkojumu ietuvieši Viļņas katedrālē un nesuši kārogus pārī visai Lietuvai. Lūgšanas vēltiņi Baltijas tautu brīvībai un tautas apziņas veicināšanai, atturīgam dzīvesveidam. Aglonas un Višķu meitenes, kaut arī lietainajā dienā izmirkušas, nogurušas pēc tāla ceļa, tomēr dziedādama spējušas iziet visas Krustu kalna taciņas un lūgties Dievu par savas Latgales taimi. Vēl jāpiebilst, ka meitenes ir ļoti pateicīgas padomju saimniecībai «Aglonā», ka izbraukumos nav problēmu ar transportu.

Patīkams mirklis, kas radījis skaistas atmiņas, bijis vasaras ceļojums ar laivām no Aglonas līdz Višķiem. Un šo «vēl» ir daudz. Kaut vai piedalīšanās pirmajā katoļu jaunatnes koru salidojumā, kas notika Alberta baznīcā Rīgā. Sovasar bija otrais salidojums. Aglonas un Višķu koris jau dziedāja Rēzeknē Jēzus sirds baznīcā.

Tagad arī puīši sāk aizdomāties par dziedāšanu šādā korī. Skolā, darbā esot labvēlība un baidot nevienu priekšā nav jātaisnojas, no nevienu nav jābaldās, nevienu nav jāatskaitās.

Atbrauciet uz Aglonu arī Ziemassvētkos! Bazilikas kopkorī jūs dzirdēsiet jaunās, skaistas balsis. Tur dziedās Elita Dimpere, Anna un Ieva Aglonietes, Līgita Leitāne, Marija Timuna, Janīna Lukaševica, Lūcija Agloniete, Mārite Fomenko un citas jaunietes. Bet šo lielo mīlestību uz garīgo dziesmu meitenēm palīdz apgūt Marta Bicāne. Un dziedāšana — tā ir viņu mūžīgā lūgšana!

Aina ILJINA

ATTĒLOS: dziedātāju grupa; pirmajā katoļu jaunatnes koru salidojumā Rīgā Alberta baznīcā apvienotais Višķu un Aglonas koris. Kopā ar korīstiem prāvests Jāzeps Aglonietis un komponists M. Celmiņskis.



PIE «Dubnas» kolhoza jaunsaimeņiem Melitas un Jāņa Pastariem nebija pirmo reizi. Šo sētu redzējām vasarā, kad lauku un tīrumu spīgo zāļu traucēja tikai melioratoru sarakie grāvji. Redzējām rudens lietavu izmērcešos un nēmelnejušos ēku jumtus. Tagad ir ziema. Un balts svaigušs klājas pār nogurušo zemi, pār mājām un tuvējiem krūnājiem. Bet šajā lauku nostūrī visos gadalaikos bija jūtams kas vienojošs — zemes un cilvēku topošā nesaraucamā saistība. Vēl pirms pāris gadiem to visu varēja nosaukt par budziskumu, miegpilsonību vai kā citādi. Nu esam atpūšies, ka tā taču nedrīkst. Un izmisīgi meklējam pēdējās nesaraucās saites.

Lai šoreiz paliek saimnieciskie un ekonomiskie jautājumi. To risināšanai viss nākamais un vēl daudzi citi gadi, kas nāks vēlāk. Pastāstīsim par to, kā top Pastaru mājas, kā aug viņu bērni. Tieši viņiem, brīviem un drošiem, bagāti un laimīgi jādara mūsu mīļā, skaistā Latvija. Tāpēc paklausīsimies, ko par sevi un savu ģimeni stāsta Melita.

Jauno gadu gan vienmēr sagaidījām ļautri. Vismaz mana bērna atmiņa to saglabājusī kā kaut ko spožu, dzirkstošu un, protams, konfektēm un saldumiem bagātu.

Vēlāk aizgājām projām no Kokneses. Nopirkām savu māju Pērses krastā. Līdz skolai bija jākato trīs kilometri, mēroju tos viena pati, jo bērnu tuvumā nebija. Vairbūt tāpēc manas acis un sirds vairāk pievērsās dabai. Manas bērnības Koknese bija skaista. Tad sabūvēja lielfermas, mājas nojaucā, visu nolīdzināja, nomelioreja. Pat Staburagu vaļs neatceros. Vienīgi Pērses ūdenskritumu — kā skaistu sapni. Bezgala zēl... Ar kādu prieku tagad aizvestu turp savus bērnus, parādītu vietas, kur Latvijas dvēsele. Bet kur tagad ir šī dvēsele — kompleksos, rūpnīcās, izpostītās ainavās?

Es vecākiem biju viena. Droši vien tāpēc manā ģimenē tagad ir četri bērni. Viņi var būt droši, jo nekad nepalikis vientuļi. Ar pirmajiem diviem bija grūtāk. Vairbūt tāpēc, ka pašī bijām tik jauni, ka mācījamies kopā dzīvot, ka bija jāsadala laiks gan starp mazuļiem, gan mācībām Lauksaimniecības akadēmijā.

Tā jau tauta saka, ko māte dara, bērniņi nēsādama, tādi viņi arī piedzimstot izaugot. Septiņdesmit devītajā gadā Toms tikko bija piedzimis, kad es kārtēju sesiju. Tāpēc manam vecākam dēlam visas mācības tik viegli padodas, jo, pēdējās nedēļas staigādama, centīgi mācījās. Mārtiņš piedzima pēc

diviem gadiem, kad sesija bija jau nokārtota un pašai mācības ne prātā. Tāpat arī puikam, gudro vien, kā tikt no grāmatām projām.

Jānis un pastarite Daina piedzima pēc krieta laika, kad mēs jau bijām beigušī akadēmiju — astoņdesmit septītajā un astoņdesmit devītajā gadā. Lielie puikas jau krievi palīgi, tāpēc tagad tīkam galā gan ar mazuļiem, gan ar lielo saimniecību.

Kad nopirkām tagadējo māju un paņēmām zemi, viss likās vienkāršs, un paši par sevi saprotams. Bet apstākļi visapkārt veldojas tā, ka dzīvot arvien sarežģītāk. Mierīnu sevi ar domu, ka mēs ar vīru abi taču esam agronomi ar augstāko izglītību. Zinām vismaz, ko, kur un kā sēt, kā audzēt, ko ar loplem darīt. Pagaidām viss vēl tapšanas stadijā, bet vēlāk, kad sāksim pa istam saimniekot, vajadzēs vien celt grāmatas augšā. Bieži ledomājos, sak, uz ko gan var cerēt tie desmiti jaunsaimeņku, kuriem nav ne speciālas izglītības, ne tik daudz tehnikas? Gadi pieci vismaz pāles, kamēr pa istam iekārtosimies. Pa šo laiku bērni paaugsies.

Esam lecerējušī, ka mūsu trīsdesmit hektāros būs gan zālāji, gan mežs, gan augļu dārzs un ogulāji. Nodarbosimies ar augkopību, turēsim lopus.

Nevaru pat ledomāties, ko mēs darītu, ja nāktos pārcelties uz pilsētu un iztikt ar veikalā pirktiem produktiem. Vasarās ik dienas mūsu ģimenīte pašu vajadzībām izlieto vismaz desmit litrus piena. Vai pilsētā es varētu izstāpīt tās

neizskaltāmās pudeles no veikala un atpakal? Protams, nē. Nāktos knapiņatīties, atraut bērniem to, kas viņiem garšo, kas viņiem visvairāk vajadzīgs.

Mēs visi sapņojām par mājās ceptu maizīti. Bet nav, kur cept. Šajā vecajā mājā pirms remonta maizes krāns bija. Izjaucām, jo gribējām modernu, labi iekārtotu lauku māju. Ar kamīnu un vannas istabu. Maizes krāsnij šajā telpā nav vietas. Tāpēc esmu lecerējušī, ka ar laiku vīrs man uzceļ atsevišķu saimniecības māju, kur varēšu gan veļu mazgāt, gan maizi cept, gan pārējos sīviešu darbus darīt.

Esmu dzirdējušī runājam, ka tiem jaunsaimeņku bērniem gan esot grūta dzīve, tāpat kā seno laiku ganīņiem. Nedomāju, ka manējie kādreiz nožēlos savus bērna gadus, kaut gan darām viņiem pietiekoši. Vasaras rītos, ja man labs prāts, ļauju puikām pagulēt ilgāk. Bet viņi jau zina savus pienākumus, zina, ka jāpabaro teji un sīvēni. Tā ir viņu saimniecība. Tad — paligoš tētim vai kur citur. Toms parasti izvēlas mazo pleskatīšanu. Tas vairāk atbilst viņa raksturam, arī kādu grāmatu šai pleskatīšanai pa vidu var izlasīt. Mārcis vairāk pie tehnikas, pie loplem. Ziemā arī — tikko no skolas mājās, tā uz kūti. Mazajam dēlīnam patīk visi darbi, ka tikai palīdzēt. Toties, Dainīte ir mūsu saimē, lielākā dejotāja. Krievlītes ap kaklu — un dejo...

Skatos uz saviem bērniem un domāju, cik viņi bezgala mīli un cik dažādi. Toms dienās noteikti mācīsies, vairbūt vēsturi, vairbūt ģeogrāfiju vai ma-

temātik. Mārtiņū ar angstām skolām nav ko mocīt. Viņam ir saimnieka ķēriens. Tētis saka, būšot komersants. Mārtiņūdenā radi sadavināja šim naudu. Cilvē būtu gribējis kādus konstruktorus vai mašīnas pirkēt. Mārtiņš paklusām interesējās, cik tagad maksā slēviņi, vajadzētu kādu nopirkt. Izaudzēšot par lielu cūku, re, cik tad naudas varēšot ieņemt...

Redzēs, kas iznāks no Jāniša un Dainas... Viens nu gan ir skaidrs — manī bērni darba nebūšot. Viņi zinās, ka jebkura bagātība un apkārtējo cilvēku cieņa tikai caur krievu un godīgu darbu iemantojama.

Lielā svinēšana mums parasti sākas jau pirms Ziemassvētkiem. 21. decembrī Tomam ir dzimšanas diena. Tad sabrauc vecmamma un vectēvi. Bet egļu mums noteikti būs. Ziemassvētku sestdienas vakarā iesim uz mežu un nesīsim mājās. Tad liksim goda vietā, pušķosim un domāsim tikai labaš domas. Tā — ar labestību sirdī — vieglāk dzīvot.

Melitas stāstītajam vair negribas neko piebilst. Tās ir viņas domas par māju, saimniecību, par bērniem. Ir arī nožēla par to, ka uz neatgriešanos no tautas aizgājis daudz skaista un laba. Pērse, Staburags, cilvēka saistība ar zemi. Ja Staburagu un Pērses ūdenskritumu mēs skatīsimies vairst tikai fotoattēlos, tad cilvēka saikne ar zemi ir atjaunojama. Un vienu solīti ceļā uz šo atjaunotni sper arī Pastari: Melita, Jānis, Toms, Mārtiņš, Jancītis un mazulīte Daina. Lai viņiem ļoti klājas!

Lidija KIRILLOVA

«Bērnībā es dzīvoju Koknesē. Mājas vienā galā — mamma, tētis, es un vecmamma no tēva puses. Mājas otrā galā — tēva

Jaunsaimeņku Ziemassvētki:

„Lai maniem bērniem zemes spēks...”



kādi ir, kādi būs?

māsaš ģimene, kur manī vienmēr gaidīja rotalās brālēns un māsiņa. Abas ģimenes ļoti bieži bija kopā.

Manī vecāki ir lutertīcīgie. Atceros, ka reizi gadā mamma un vecmamma gāja uz baznīcu. Tas bija Ziemassvētkos. Mēs, bērni, visbiežāk palikām mājās, jo tas bija laiks, kad jebkādi sakari ar baznīcu, jebkāda nosleice uz ticību bija stingri peļama. Lai kam tāpēc mūsmājās šie svētki pagāja tīri nemanot, tikai klusībā aizlūdzot par mājīnleku veselību un satīcību.

TRIS SARUNAS ZIEMASSVĒTKU PRIEKSVAKARĀ

PRIEKSVAKARĀ

Ziemassvētki... Svētvakars... Labestība... Visā civilizētajā pasaulē Ziemassvētkos cilvēki pasniedz viens otram dāvanas. Apdāvina arī trūkcietējus, maznodrošinātos, slimos.

— Mēs aizmirsām... Nedrīkstējām... Mēs tikām atsvešināti un bijām atsvešinājušies no labestības. Nu mēģinām apzināties, ka esam zaudējušī galveno — zēlsirdību. Jā, arī mūsu rajonā, mūsu pilsētā ir veci, vientuļi un maznodrošināti cilvēki.

Ziemassvētku prieksvakarā tikos ar trim veciem un vientuļiem priekšliešiem. Kā viņi jūtas šajā nemierīgajā gada nogalē? Vai ar bazām gaida Jauno gadu?

PIRMĀ SARUNA. Ar Adeli Zīpnevsku tā notika centrālajā rajona slimnīcā.

— Vai varat izdzīvot no savas nelielās pensijas?

— Grūti... Jārstējas, jāpērk zāles. Izlīkai paliek maz, arī apģērbam. Jāmaksā par dzīvokli, elektrību. Visu mūžu nostrādāju Preiļos, bet labiekārtotu dzīvokli neviens neiedeva. Ar lielām pūlēm, atdodot pēdējās kapeikas, nopirku vienistabas kooperatīvo dzīvokli. Vismaz silts kaktiņš.

— Pašlaik jūs saņemat bezmaksas ēdināšanas talonus, nelielas pārtikas devas veikalā. Vai tas atvieglina jūsu dzīvi?

— Jā, ļoti. Paldies par to. Šobrīd ārstējos slimnīcā, izlieku no šīs ēdināšanas. Slikti, ka to pārtikas devu, kas iedalīta veikalā, nevaru nopirkt. Man neviens neko neatnes uz slimnīcu... Paldies māsiņai Irai Pavlušīnai. Viņa pat slimnīcā mani neaizmīrsa.

— Vai bijušais darba kolektīvs — rajona sadzīves pakalpojumu kombināts — atceras jūs?

— Pašlaik, jā. Tagadējā arod biedrības priekšsēdētāja rūpējas par veterāniem. Pat nelielu pabalstu zālēm saņemu. Šī labā sieviete atsuļīja meistaros, skapi saremonēja...

— Adeles fantī, jūs slimnīcā iepazīstāties ar sievieti no Rušonas, kura jau četrus gadus atstāja Dieva un medīku ziņā — ar Anžīnu Se-

Dalīsimies savā svētku maizē!



K. GAILUMA foto

licku. Pa zlemu jūs piedāvājat viņai padzīvot savā nelielajā dzīvoklī Preiļos. Kāpēc izšķīrāties par šādu soli?

— Man zēl Antonīnas, jo viņa gan ir jaunāka par mani, bet ļoti, ļoti slimā un dzīvo aukstā lauku mājā viena, izliek no trīsdesmit rubļu pensijas. Daktare Marta Veita sola, ka slimajai sievietei pilsētā varēs izkārtot siltas bezmaksas pusdienas. Redziet, kad satiekas divi nelaimīgi cilvēki, viņi ātrāk atrod kopēju valodu...

OTRĀ SARUNA. Ar pensionāri Praskovju Prokofjevu, kura dzīvo Preiļos, Košukova ielā. Pašlaik viņai 80 gadu.

— Praskovja Dimitrijeva, vai pie jums bieži nāk ciemiņi?

— Kas pie manis daudz nāks? Kam veci cilvēki vajadzīgi? Trīs brāļi krita karā, māsa slimā un veca. Ilgus gadus nostrādāju Preiļu ēdnīcā par pavāri un kondīfoni. Biju visiem vajadzīga tad, parījas un skolotāju konferencēm, priekšniekiem vēlēšanās vajadzēja skaistus galdus klāt un garšīgas tortes cept...

— Vecumdienas tomēr pavadāt labiekārtotā dzīvoklī. Mums pilsētā vēl daudz slimu, vecu cilvēku, kam

dzīves apstākļi sliktāki. Vai tomēr domājat, ka cilvēki, vara un liktenis jums ir nodarījis pāri?

— Šo dzīvokli izcīnīju ar asarām neilgi pirms pensijas. Kur vien līdz tam netiku dzīvojušī! Viena ģimene atļāva nakšnot gaitenī. Saklāju drēbītes un gulēju uz grīdas. Viņiem bija tikai vienistabas dzīvoklis. Vēlāk dzīvoju mājā, kuru pilsētā vajadzēja nojaukt un tad arī sākās. Izlika kopmītne, kur bija auksti. Pašs rajona prokurors manu izlikšanu kārtēja un «apciemoja». Lai viņam laba veselība! Sactīja, ka tā kopmītne istabīna esot tīri laba. Ar lielu skandālu vēlāk iedalīja šo vienistabas dzīvokli, kur dzīvoju kopā ar māti.

Esmu pirmās grupas invalīde. Pensija sākumā bija tikai 46 rubļi, tagad 80. Skaitu katru kapeiciņu, ekonomēju elektrību, sežu pustumšā, jo nav ar ko samaksāt. Apskaužu tos laimīgos vecētus (kara invalīdus un dalībniekus), kuriem par dzīvokli un apģaimojumu jāmaksā mazāk. Bet tas, ka esmu pirmās grupas invalīde, ka darbā esmu sa beigusi veselību, netiek ņemts vērā.

— Jūs laikiem bijāt liela rokdarb-

niece, jo istabīnā tik daudz skaistu darinājumu!

— Jā, toreiz meitām un sievām vajadzēja rokdarbus prasīt, citādi... — Skatāties televizoru, klausāties radio, lasāt avīzes. Kā uzņemat gaidāmo pārtikas un citu preču cenu paaugstinājumu?

— Ar bailēm...

— Jūs pati nevarat vairst aiziet uz ēdnīcu. Kas jums atnes ēdienu?

— Radniecē. Paldies viņai! Arī drēbītes, istabu mazgā.

— Vai Ziemassvētkos, Jaungadā pie jums nāks ciemiņi?

— Kas nu vairst pie manis nāks? Vienīgi Marija Ivanovna atnesīs paredzēto ēdienu, kaimiņiene tagad pati slimā...

TRĒŠĀ SARUNA. Ar Mariju Lukjansku. Arī 80 gadus veca, dzīvo Košukova ielā.

— Vai jūsu darba un dzīves mūžs bijis grūts?

— Jā gan. Bet tagad jūtos nelaimīga. Nelaimīga šajā dzīvoklī, kur visi krāni tek, linolejs atlmējies, bef kājas vecas. Kur eju, tur krītu. Tajā mājā (namu pārvaldē) bijušais priekšnieks pat uzklēdza, kad lūdzu paremonēt. Tagad jaunie sofa, ka atnāks.

— Jūs esat pārdzīvojušī divus karus, esat dzīvojušī pie dažādām varām, dažādiem likumiem. Kā jūtaties pašlaik?

— Kaut tikai nebūtu trešā kara... Lūdzu Dievu par to. Paldies prezidentam Gorbacovam, kas atļāva ticību un pielika pensijas. Man tā dzīve bija tāda, ka ticības dēļ no manis tālāk turējās dažs labs radnieks, jo ieņēma kādu augstu krēslu un, laikum, baidījās to zaudēt. Viņi bija parījas biedri, un tāpēc nevarēja radoties ar dievīcīgo fantīnu. Bef es neturu jaunu prātu ne uz vienu.

— Jūs ticat Dievam, katru dienu skatāt lūgšanas. Vai Dievs jums palīdz? Vai tā vieglāk dzīvot?

— Noteikti. Man Dievs palīdz. Viss mans mūžs ir bijis saistīts ar lūgšanām. Biju Latgales katoļu jaunatnes biedrībā. Mūsu vadītājs bija Eliass Budže, kuru vēlāk izsūtīja uz Sibīriju. Labs, godīgs un taisnīgs cilvēks bija.

Braucām uz dievkalpojumiem Aglonā, uz katoļu jaunatnes organizācijām atpūtas vakariem. Dažreiz nakšņoju pie Naazmērstules.

— Kas jūs apciemots Ziemassvētkos?

— Pie manis noteikti atnāks radnieku Butkēviču dēlīņš Guntars. Viņš pusdienas no ēdnīcas atnes, pienu no veikala. Tik sirsnīgs, labs zēns, Gribētu, lai viņš man būtu klāt līdz mūža pēdējām dienām.

— Tāfad pasaulē tomēr nav bez labīem cilvēkiem!

— Jā, sirsnīgi, ļoti cilvēki. Pie manis nāk arī Guntara mamma. Ļoti iejūftīga ir ārstē Tatjana Lvova, tāpat daudz laba man dzīvē darījusī Marija Boļšakova. Kaimiņi apciemot.

— Svētvakars... Ziemassvētki... Vecgada vakars... Mūsu mājās būs silti, būs svētku galdi, degs sveces. Daudziem Ziemassvētku vecītis atnesīs dāvanas. Protams, mēs visi būsim arī manāmi uztraukti par gaidāmo dzīves dārdzību. Un tomēr atcerēsimies, ka mums blakus, vairbūt aiz sienas, vairbūt kaimiņu mājā ir kāds vecs, vientuļš cilvēks, kuram nebūs pat ne trūcīga svētku galda, bef būs pustumša, būs aukstā istabīna. Un uz ārsauli aizsaulis logs... Nenocietināsim savas sirdis! Dalīsimies savā svētku maizē!

Aina ILIJA

esot, kas arī ziemā priekš zājot un tādēļ īsti derīgs uz vienādīgi zājot un neizsīkstamām svētkiem Ziemassvētku priekiem. Cits no flām rādījo uz egles krustlīkloku zariem, kas nozīmējo tā Kungā krustu. Cits atkal rādījo uz viņas spīgošu virsgalu, kas flēšām uz augšu un arvien augstāk un augstāk stiepjoies, tā kā visi iekš Kristus zālodami priekš no augšenes nākoj un uz augšu letoj. Ceturtais pleminējo viņas balzamīgo smaržu un stipru sveiktu sulu, tāpat arī to veselīgu spēku, kas ir egļuskujū ūdeņa mazgāšanā: kāds balts tai koks, kas derīgs vijolēm un citiem mūziķu rīkiem, un vēl citām bērniem piemīlīgām lietām, ko no egles koka izfaisa.

Un svētie eņģeļi nēma egļi par Ziemassvētku eglīti. Un tad viņas kujan bija pilnas ar aizdedzinātām gaišām svecītēm un dažādām priekš bērniem patīkamām dāvanām, un tie, tur apkārt stāvēdami, uz flēm jaukumiem skatījās un plecējās; tad Dievs, eņģeļi no augšenes ar labpatikšanu uz flēm skatījās un bērnu sirdis atskandināja to augstu Ziemassvētku dziesmu: «Gods Dievam augstībā, miers virs zemes, un cilvēkiem labs prāts!»

E. Dīnsbergs. «Apēkš Ziemassvētku eglītes»

VALDA MOORA

Ziemsvētku vakarā

Jau cauri tumšo, zaļo egļu zariem
Slid mākonis, lauku zilā krēslā
idams,
Un dārzus apvij baltu pārslu
starliem,
Ar vēsmas rokām liegļi
noglāstidams.

Dreb šur tur uguns mājā vientuļģa,
Suns lerejas un atkal aplust viņa,
Un tad kā dziesmu neredzama stīga
Sāk zvani skanēt kalna baznīcā.

Kāds atver vārtus. Maigās ēnas
lokās,
Grimst mīkstī soļi sniega kāpās
plātās —

Nāk māmiņa ar pušēnu ple rokas
Un gaišām acīm dziļā naktī skatās.
Tik balts un kluss... Tje gaidot
aiztur elpu...

Krīt zemei pāri mirdzošs zvaigžņu
pakars.

Un, siltām rokām skaudams zemes
telpu,
Nāk senais, mīļais Ziemassvētku
vakars...

ZINAIDA LAZDA

Egles zars

Zaļš egles zars uz labi klāta galdā
Par mīlestības mūžgumu pauz,
Un visā telpā ceļas smarža salda.
Skīet, Tava dzīvā roka mani
glauz,

Gars saskanīgi maigās ainas
auz.

Kāds miers un klusums! Ne vairs
vārdu saku,
Tik redzu: staro zaļš egles zars
Un paver mūžību kā dziļu aku,
— Uz balta galdā zaļš
egles zars.

J. SATMALNIKS

Zimassvētku reitā

Ir otkon myrdzūši ceļi namīra pilni,
Steldz cylvāks pi cylvāka
gaismotom sejom;

Raun vysus uz prišku kalds
breinīškeigs viņis,
Kū kotrs ap sevi un sevi dzērd
smejām.

Skīt visi cylvāki šūreit ir kļuvuši
broļi

Un priku ļjut viņu ikkotris sev
kryutis;

Duņ zvonī nu svētnelcom tīvi un
toll, —

Tur cylvāku straumes plyust
diviškos ļjutos.

Ir bērnenš kēnīškeigs Betleemē
dzimīs,

Lai cilvēcei mīru un brīelību
paustu;

Lai kotrs, kas sopēs, un eļsēnos
grimīs,

Sevi otkon galšu tīelību ļaustu.
Un satak cylvāku straumes
svētnelcu eļos,

Kur eļleites smaržoj un pasaceļ
dzisimos;

Nu oļtora nišas, kur atstoroļ
dīviško seļā

Un sveceites apkort, kai zvaļznes,
tam lļsmoj.

ANTONS KUKOJS

Kā drīkstu es nebūt

P. Čerņavskim

Zeme mana deņa man debesis
Dēļ pusdienu zļlgmes un pusnakšu
melnes,

Sauli, kā mūžīgo brīnumu tajās,
Un zvaļznes, pēc kurām sapņojot
tļekties.

Zeme mana deņa man tļrumus
Dēļ rudzļiem, dēļ kumelīszļiedļiem.
Pļavas dēļ migļām, pļāvēju
dziesmām,

Sļena kaudzēm, kur pamļļēties.

Ari upes, ezeru kļajumus,
Gan klusus, gan sakultus vēstļem.
Sļilus dzintara skaidrībā,
Vērus ar mūžību seļā.

Deņa dziesmas, rotasļas, pasakas,
Tik brīnumļiem pilnas kā rasa,
Ari sāpi, sirdēstus, asaras
Tēva grumbās, mātes plakstīnos
krātas.

Tad saktiet, kā drīkstu es nebūt
Tas saullēkts, tā rasa no debess,
Nebūt vārpa, kumelīzļēja,
Pļava dēļ zļiedēšanas.

Tad saktiet, kā drīkstu es nebūt
Tas saullēkts, tā rasa no debess,
Nebūt vārpa, kumelīzļēja,
Pļava dēļ zļiedēšanas.

Kā nebūt man zaļoksnam bērzam,
Egles smagnēļai šalkošanaļ.
Ezerpļibal, nemiera sešataļ.
Purvam — reļbenēs noreļbušām.

Kā nebūt man trešajam tēva dēļam,
Kam ļāatrod princesiteļ;
Vļenalģa — kādā tā kalna —
Stikla, vai — brūngana māļa.

1983.

J. Streļčam un cýtļm Latgolas
stiprojīm veļrim

Moza, moza šei zemeļte —
Kivītem tik ūlas dēt.
Bet mes izaškalušs asom
Zemes lūdi apdzēļvot.

Ai, kai gryuši lļū darēt
Tai, lai poša zeme ļjut —
Tys taipat kai osnam sistis
Cauri maļnam asfaltam.

Tys taipat kai garainešam
Caur pļerts šķierbu ļāgušam,
Pļinyļlot it vysas ļeļas.
Koinu golus pordoncot.

Muna saule, muna mosļ
Nau mums laika acapyust,
Acalaist pi sina zorda,
Kameneitļ klausēitļs.

1985.

Māla micitājs

Droši vien gandrīz vai visi Latgale ir dzirdējuši par Antonu Kukoju. Vieni zina viņu kā keramikas entuziastu, otri — kā aktieri, režisoru, dekoratoru, treši — kā Novadpētniecības muzeja darbinieku, cīti — kā dzejnieku. Otru tik kolorītu personību mūsu novadā neatrasī. Daudziem pāri gadiem vēl prātā Antons vedējtvēva, svāta lomā.

Uzvedums «Kāzas Latgalē» aizdīdēja pāri visiem Latvijas novadiem līdz pat Dziesmu svētku Helajai estrādei Rīgā.

Viņš ir gaļsmas nesēļs Latgalē: tēļotājā māksļā, režijā un arī dzejā. Pirmā dzejļoļu grāmata «Māļa vezums» ir latgaliska ne tikai pēc atribūtīkas, bet arī pēc gara, kaut arī tā uzrakstīta latviešu valodā.

«Māļa vezumam» sekoja «Vārnīnieks». Jo zīmīga ir nosaukumu simbolika. «Latgale ir māļa vezums.» apgalvojuma dzejnieks pirmā krājuma nosļegumā. Otrajā ir poēma «Septīni hektāri svečturu» — izcīļā Latgales keramīka Antona Paulāna darba mūža atainojums lļrikā. Un atkal tas ir aizsāktais stāsts par māļa stiprumu un krāsainību. Un šajā māļa sīkstumā viņš saskata mūsu novada ļaužu izturību, dzīvesprieku un radošo ļzaugsmi.

Reti kurš no mūsdienu autoriem ir tā saauzdīs ar savu dzimto zemeļ, nekad neatraujoties no tās. Un pēdējais Latgales kultūras darbiniekiem ir bijis sevišķi raksturīģs. Tādēļ tie nav tikai skaisti vārdi, kad Antons Kukoļs saka:

«Latgalī saprast gribu...»

Sāpi autinos tēļt
Un aukļēt,
Līdz sāks tā smietļes.»

Sajās dienās Antons Kukoļs svīn savu pusgadsimta jubileju. Un visiem ļaba vēļējumiem ļai kļātu nāk arī mans: izturību, Tev, māļa micitājļ!

Voldemārs ROMANOVSKIS

Kļausiet, ļauni, kļausiet, vecļ
Dievs ļenāca ļstabā,
Dievs ļenāca ļstabā,
Vaicā nama saimīnieku.
Tas bij nama saimīnieks,
Kas sēd galdā galīņā,
Kas sēd galdā galīņā,
Balta lļnu kreklīņā.

Nāc, Dievīni, šovakar
Uz manim cļemoties;
Sveces deģa, ne skalīni,
Nava dūmu ļstabā.

Nāc, māsiņa, ļaikos sērst,
Ļaikos gaidā bāleļļiļ,
Ļaikos ēdā baltu maļzi,
Brūvē saldu aluļtīnu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.

Ziemassvētki ļaudu skatļa
Ledus kalna galīņā. —
Es gribēju kļātļ tikt
Ar nekaltu kumelīņu.



DAIGA LAPANE

Mēs šodien brīnam sudrābotus
dubļus,
uz valģās zemes balta, pārsļas krīt,
krīt savādļi: un tā vien lļekas,
ka grib tās melno zemeļ sasīļdīt.

Kā snieģs tev soļus apsudrāboļ
Kā apkārt sente baltie vārdļ skanļ
Mēs šodien gribam ļet caur visu
ļabo,

nu pasaki ko mļļu tagad man.

Bet klusē visa baltā iela
un mirklģ vārdus neatrod.
Tāpat es tavās dziļās pēdās brīenu...
Val varļ vēļēt ļabāku kaut ko?

AGRIS DZENIS

Nostalgģja

Neona lampas kā izmīsums spļd,
dienes kā mākoņi pāri sļtd,
nobeļdzas aizkrāsne cļrcēni,
krokodīļs aprij saulītļi.

Nolādēts spainis galvā mums,
izdzēsta debess ir mūsu jumīs,
Cik daudz pelnu mākoņu tur,
cik daudz saules, bet fās nav nekurl

Nav arī tur, kur ir diēna un nakts,
kur uzziēd sudrābotus neona rakstis,
Izdzēsta zvaļzgne ir lļktenis tavš.
Cik ļilģi vēļ fā mums dzīvot tīks ļautš?

Varbūt ļau šodien kāds negaidot nāks,
no vēl kvēļošām ogļtēm iēdedzīnās
ļiesmu, kas mūžģgi sīlda un māļ,
kas nekad pelnus neatstāj.

Kungs, apskaidro mani tagad,
neliec man gaidīt TO dienu,
kad paša acīm
man nāktos skatļt

pasaulģģās godības gruvešus
kā debesskrāpju drupas
pāceļamies virs izdedzīnātās zemes,
kura nekad vairs nenesīs augļus.

Neliec man gaidīt,
kāmēr svīļinošs vēļš sāks dzenēt
pa izžuvošo upju gulnēm
nekam nederģgo naudaszīmju vērpates,
un, kāpļot pāri pulekļu kaudzļ,
kas vēļ nesen bija

«Miss Universum» tītula īpašniece,
es beļdzot apzīnģtos
ģšs pasaules beļzvērtību.

Kungs, apskaidro mani tagad,
neliec man gaidīt TO dienu.

NORMUNDS DIMANTS

Var vļena brīdļ palķi sveļi eņģeļļ,
Un vļenā brīdļ aizmirsties var
dievs,

Ja redzēsļ tu tīkal to, ko redzēsļ,
Un aka būs, bet negribēsļ
padzerties.

Var visu vļenā brīdļ nosļaucļt
Un drupās spēļēties ar akmeņtīpļem.
Val arī baidģties par to, kas notķs
rīt,

Kas nāks ple tevš un kā atbīdēsļ
vīņem.

Te vļņu atbīdēsļ nav vajadzģgas,
Kā vļņiem tavēģās būs ļaunumam
un smieklļem.

Nekad, nekur nekās, vļen nu un
līdzās
Ir vļņš. Un vļņam «tu iekš vļņā»
pļetleķ.

Ir Tava roka gurdenā, bet cēļā,
Kad acs nomods rakstā nogūrumu.
Kā mūžos Tava slava mani cēļā,
Kad ļenģdu, kad šaubģjos, kad
skumu.

Vīss zeltš, vīss sudrabs, vīss zīda
togas

Pļe Tava goda neplēļēķ nenieķa,
Es pļenācu pļe aizzviduša ļoga
Un ļeraudzģļu cĭtu snieģu snieģam,

Un cĭtu saulĭ metam staru zaļģu,
Un cĭtu vēļus nesam Tavu garu,
Un ļutu apstājamies veco ļaķu.
Dievs, ļlec un neliedz darĭt to,
kū varu!

Par visām dvēselēm, kas Tava
rokā,

Lai šonakt mēness aizsedz seju
Un egles drūmās šalkās lokās,
Un viens pa ledū kalto ceļu eju.

Par dvēselēm, kas zvaļzģnĭtes ir
jumĭtas,

Lai mātes raud, kam dēļļ ir un
kam vairs nav,
Lai tēvi bĭģģģļ ar Tevĭ runā,
Kad vĭņu sĭrdĭs ledus zārķos kļaudz.

Par visām dvēselēm, kas Tava roka,
Spĭd svecē maza liesmĭņa
kā dvaša —

Par vĭņu balto nevainĭību,
melnām rokām

Un vāro dzĭvĭbu, ko nespēja
no Tevĭs izļģgt pašas.

Latviete



Maija

SEGAS un sedziņas, diviļi un galdauti, cimdi, jostas, lakatiņi... Austi, šūdināti, adīti un šatikoti darbi mijas un klājas, cits citu rakstos un krāsās pārspēdami, savas darinātās čaklumu un tikumu slavēdami...

Jums šķiet, ka tas ir sietas pasakai vai tautasdziesmai? Nebūt nē, jo visu šo krašņu un bagātību pirms pāris dienām pati redzēju. Kad palūdzu Maijai kaut daļu viņas pūra man parādīt. Bet pūrs ir varens! Patiešām — kartiņas mātesmeitas, kārtīgas latvietes cienīgs.

Raugos uz Maijas austajiem galdautiem un segām, uz pašas darināto tautas tērpu, kurām gan brunči un villaine, gan blūze un josta — viss, kas sievietes rokām var tikt darināts, ir izdarīts — austi, šūti, izšūti, un domāju, ka

gan tas noticis, ka retā latviešu sieviete visus šos darbus vairs neprot? It kā jau visas mazliet šujam vai adām, tamborējam vai izšujam, bet retajai dūša un prasme stelles iesēsties, tik lielus darbus sākt, kā tie, ko Maija ceļ no plaukta un stāsta, kurš kādā izstādē piedalījies, cik laika un darba prasījis. Piemēram, Līvānu pagasta sievām tipiskais Krustpils tērps tapis divu gadu laikā, vecus rakstus studējot un tērpam materiālu meklējot. Bet tautas tērps jau arī neesot nekāds steidzams darbs, jo katram cilvēkam tas taču mūža viens. Iā tam jābūt — lai vairāki ir brunči, blūzes, bet goda tērps — viens.

Pagājušajā gadā Maija pabeidza īpašus kursus par latviešu tautas tērpa darināšanu. Sogad jau pati vada kursus rajona darbmācības sko-

lotājiem. Un šis darbs lielu laiku prasa. Jo Maija nevar mācīt citus, ja pati nav visu līdz sīkumiem izpētījusi. Tāpēc brīvdienās viņa sēstas viļciena un dodas pēit apkārtnējo rajonu un Rīgas muzeju fondus, ņem rokā lupu un zīmuli, un pārzīmē rakstus un piegrieztnes, darina paraugus. Jo ir cieši pārliecināta: ja darināt tautas tērpu — tad etnogrāfiski precīzu, ja nē — tad veidot vienkārši tautisku tērpu, nekomplektēt to pilnīgi un arī nesaukt par tautas tērpu. Daudz «grēka darbu» Maija redzējusi deju kolektīvu, citos tērpos, arī tajos, kas mākslas salonos reizēm nopērkami. Taču pašas darināts ir un paliek pašas. Tāpēc šo māku Maija palīdz apgūt arī Līvānu 1. vidusskolas vecāko klašu meitenēm. Pagājušajā gadā viņas darināja blūzes. Sogad auž prie-

vites, jostas, celus. Nu palicis tas smagākais un ilgākais darbs — brunču aušana. Un Maija ir uztraukusies — kā meitenēm veiksies, kā būs ar materiāliem? Turklāt viņas Maijai būs jāalāz savās stelles strādāt. Bet es, meitenes klusībā apskauzdama, pa to laiku mēģināju atcerēties, ko tad isti esmu savās darbmācības stundās iemācījusies?..

Kāpēc šī pārdomas? Tāpēc, ka Maija ir darbmācības skolotāja. Un ne tikai. Vēl — Tautas daiļamata meistare, studijas «Dubna» dalībniece, daudzu latviešu tautas mākslas izstāžu līdzveidotāja. Bet vispār viņai savulaik ļoti padēvās matemātika. Tikai pirksti niecēt niezēja uz rokdarbiem, bet toreiz, kad Maija beidza skolu, rokdarbniekus nekur nemācīja. Vienīgā augstskola, kur kā papildspecialitāti varēja apgūt darbmācību, bija Līvānu Pedagoģiskais institūts.

«Lai! Kaut vai papildspecialitāte!», nolēma Maija un devās uz Līvānu, jo matemātikai vien varēja arī kur tuvāk mācīties. Ta pēc pāris gadiem MAIJA KULAKOVA bija diplomēta skolotāja — matemātiķe ar papildprasmī meitenu darbmācībā. Un šogad ir pirmais gads, kad, matemātikas stundu skaitam samazinoties, bet darbmācībai, par laimi, pleaugot, Maija vairs nemāca matemātikā, tikai — rokdarbus. Taču rēķinu iemaņas viņai arvien noderējušas. Bieži palīdzot matemātika racionāla domāšana, patīkot konkrētība un skaidrība. Jo padomājiem vien: galdautam ap divi tūkstoši diegu vajadzīgi, un visi jāīskaista un rakstā jāsaliek, katrs dziedzins jāapcubina! Tānēc Maijai katrs darbs ir milš. Zēl no tiem šķirties. Jo arī divi vienādi darbi nemēdz būt.

Maija savus darbus nepārdod, teic, ka nestrādājot naudas dēļ. Ja kādreiz arī gadās ko pārdot, tad — par lielu naudu. Jo tie ir godīgi darbi. Zem katra no tiem autore var droši un lepojošies rakstīt savu vārdu. Turklāt, katru darbu darinot, tik daudz tajā tiek ieguldīts savu līdzekļu (kaut vai — materiālus gādā-

lot), ka retu reizi šāda pārdošana atmaksājas... Jā, materiāli... Ikreiz, tos saruna pieminot, Maija nopūšas. Jo, ai, cik grūti mūsdienās pat spolišu diegus, kur nu vēl — līnu vai vilnas dziju, sameklēt! Sevišķi jau skolas meitenēm, kuras nav kā Maija gadu gadiem pa spolīti, pa centimetram to, kas rokdarbiem noderīgs, krājušas.

Sarunai ritot, kafijai smaržojot un man klusībā apbrīnojot nez cik metrus garo cauro vili, kas ap galdautu apdarināta, Maija noteic, kā ne reizi neesot nožēlojusi tās nakts stundas, kas pie darba pavadītas. Jo — ne jau aiz pārlieku čakluma vai dies' pas' — slinkuma. Vienkārši — aiz strauja dzīves ritma. Jo dzīvi maldās tie, kam radies iespāids, ka Maija caurām dienām un naktim tikai ada, margo, šuj. Viņa paspēj visur aiztraukties, pabūt, redzēt, piedalīties. Pati, kā jebkurš normāls jauns cilvēks, saka: «Vai tādēļ, ka steldzams darbs, es atteikšos no dzīves priekiem vai cīmiem?»

Lielie darbi ir lielle darbi, bet esot vēl arī mazle darbiņi — cimdi, šalles, mežģīnes, krāgas, kas topot vilcienā. Esot tādi darbi, kas «Panorāmas» vai daudzsērīju filmas garumā mērami. Jo tāds nu ir Maijas hobbis — no ausānas brīvajā laikā adīt, no adīšanas brīvajā laikā — diegu, tīt, no tīšanas brīvajā laikā šūt. Un visam pa vidū — fiksī, fiksī uz Rīgu, koncertu vai teātri aizskrie. Un kamēr es te rakstu, Maija droši vien kādu no saviem «mazajiem» darbiem paguvusi izdarināt. Vai arī pabeigusi lielo darbu — aust Lielvārdes jostu. Bet visdrīzāk šais pirmssvētku dienās Maija pārlūkoja savus plauktus un lādes, tuviniekem un draugiem visjaukākās dāvanas izraugoties. Jo ilgi galdītais apdāvināšanas un pārsteigumu laiks nu ir klāt.

Jaukus Ziemassvētkus (un, protams, kādu brīnumu) — arī Tev, Maija!

Silvija JOKSTE

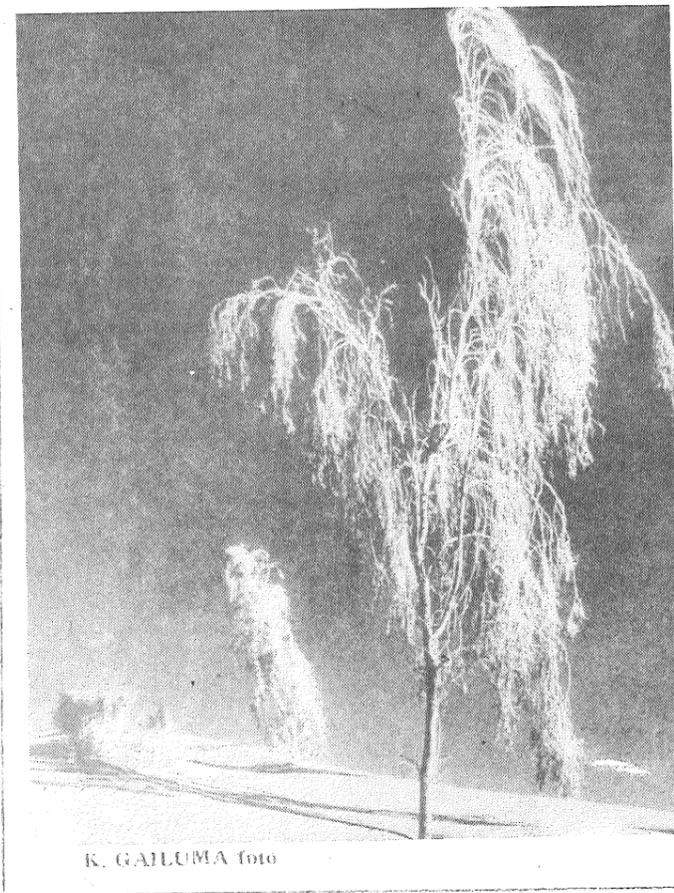
ATELA: Maija līvānietes goda tērpā.

Jāņa SILICKA foto

ZIEMASSVĒTKU TICĒJUMI

... tad aitas atnes pārīšus

- Ziemassvētku vakaros vajag udegt visas lāmpas, lai laimīte redzētu pastaigāi.
- Ziemassvētku un Jaungada rītā priekš gaismas iekurina drusku krāšni, lai dūmi ietu caur skursteni, tas mājai nesot laimi.
- Pirmo Ziemassvētku rītā jāšargā bērni, lai tie neaizskrietu uz kaimiņiem, jo tad darbs vairs neveicoties.
- Ziemassvētku vakarā velk ar kritu uz visām durvīm krustus, tad jaunais gars iet prom.
- Ziemassvētku vakarā uz galda istabā jāatstāj ēdiens, jo tad gari nāk ēst.
- Ja grib, lai nākošā gadā aug ļabi mieži un pūri, tad visiem lopiem Ziemassvētku naktī jādod pa gabaliņam baltas maizes un pa krūzītei alus.
- Kad Ziemassvētku rītā iet ārā, tad ar roku vajaga parūšināt sniegu, lai cūkas pavasarī iet uz tīrumu.
- Ja Ziemassvētkos iesviez cimdus pāri kūti, tad aitas atnes pārīšus.
- Ja Ziemassvētkos vistu baram apvelk apkārt virvi un iemet starp tām graudus, tad vistas dēj noteiktā vietā olas.
- Ziemassvētkos danču vakarā sadanco un samīn dārzū, lai tur kumji nenāktu.
- Ziemassvētku vakarā jāsil ābeles ar bīksēm, tad būs ļabi āboli.
- Ja bites Ziemassvētku vakarā saka: «Iet, iet»,



K. GAILUMA foto

tad bites izputēs, ja saka: «Te, te», tad ļabi padrīšies.

● Citi Ziemassvētku vakarā apslēpj uz rudziem apakš sniega no sērmaukša koka izgrieztu mazu krustiņu, tad tai tīrumā augstot brangi rudzi.

● Ziemassvētkiem ieejot, to vakaru jāiel pie loga klausīties, kādu pirmo izteicienu dzirdēs, tāda būs nākošā gada laime.

● Ziemassvētku naktī iet mēnešgaismā ēnu skatīties. Kura ēnai divi galvas, tas tai gadā apprecēsies.

● Ziemassvētku naktī meitas sver kāķi. Ja viņš sver puspodu, tad cerams, ka drīz izies tautās.

● Meitas savu likteni var pareģot, Ziemassvētku sestdienas vakarā uz krāšns krukā pie cūkas jānot un uzrunānot: «Labvakar, veco māt». Cik reizes cūka iekreksinās, tik ilgi vēl vīrs jāgaida.

● Ziemassvētkos pulksten divpadsmitos naktī jāiet sētai vabīnas skaitīt. Jāskaita: «Tēvs, dēls», jeb: «Māte, meita» līdz iepriekš nodomātai vietai. Ja iznāks «tēvs» jeb «māte», tad skaitītājam jāprec atraitne jeb atraitnis, ja «dēls» jeb «meita», tad jauneklis jeb jaunekle.

● Lielī vēji Ziemassvētku naktī vēsta sērgas un bada gadus.

● Ja Ziemassvētkiem logos mirdz ledus puķes, tad būs ļaba augļu raža nākamā gadā sagaidāma.

● Ja Ziemassvētku un Jaungada vakarā nav zvaigžņu pie debesīm, tad nebūs to gadu augļu.

● Ja Ziemassvētku nakts ir skaidra, tad jaunie lopiņi iet pa rokai. Ja nakts ir tumša, tad lopiem būs slikti gads.

● Pirmā Ziemassvētku nakts ir kumēju nakts, sevišķi, ja tā ir nozvaigznījusi, vidus dienas nakts — teļu nakts, pēdīgās dienas — jēru nakts.

● Ja ap Ziemassvētkiem ir nosarmojuši koki, tad nākamā vasarā būs ļabs rudzu ziedu laiks.

● Kad pa Ziemassvētkiem koki ar sniegu piesniguši, tad ļabi padodas tie augi, kas ap Jāņiem zied.

● Gaiša Ziemassvētku nakts — tumši (t. i., pilni) šķūņi.



Lappusīte bērniem

AUGUSTS SAULĒTIS

Svētvakarā

...Un lēni durvis veras:
Tēvs zaju eglītī nes,
Un zarus tai pārslas zaļo
Kā baltas zvaigznītes.

Cik gaiši un slikti no viņas
Kā saulē visapkārt tiekl

«Pie Taviem šūpliem stāvu» —
Tad tēvs un māte dzied,
Un lielās zilās zvaigznes
Aiz sniegaina loga dzied...

Un vienu svecīti spožu
Dedz māte un eglītē liek:

Divi salaveči

ROTAĻA

Rotaļai nepieciešams 8 — 10 solus garš un 4 — 6 solus plats laukums. Laukuma galos novelk līnijas. No dalībnieku vidus izraugās divus salavečus. Tie nostājas laukuma vidū. Pārējie rotaļas dalībnieki nostājas aiz vienas gala līnijas — mājās. Pēc signāla viņiem jāpārskrien laukums un jānokļūst otrās mājās — aiz pretējās gala līnijas.

Pārskrējiena brīdī salaveči cenšas bērņus nosaldēt — rīskaras tiem ar roku. Pēc

4 vai 5 pārskrējieniem salavečus nomaina.

Ievēroj! Nokertais paltek stāvēt tajā vietā, kur viņu salavecis nosaldējis.

Rotaļas dalībnieki, kuri pārāk ilgi vilcinās vai cenšas palikt mājā, arī skaitās nokerti.

Katram dalībniekam jācenšas atbrīvot savu sasaldēto biedru, kaut arī pašam nāktos nokļūt salaveča gūstā.

Ja rotaļā piedalās tikai 5 vai 6 dalībnieki, izraugās vienu salaveci. Tādā gadījumā laukumam var būt mazāks.

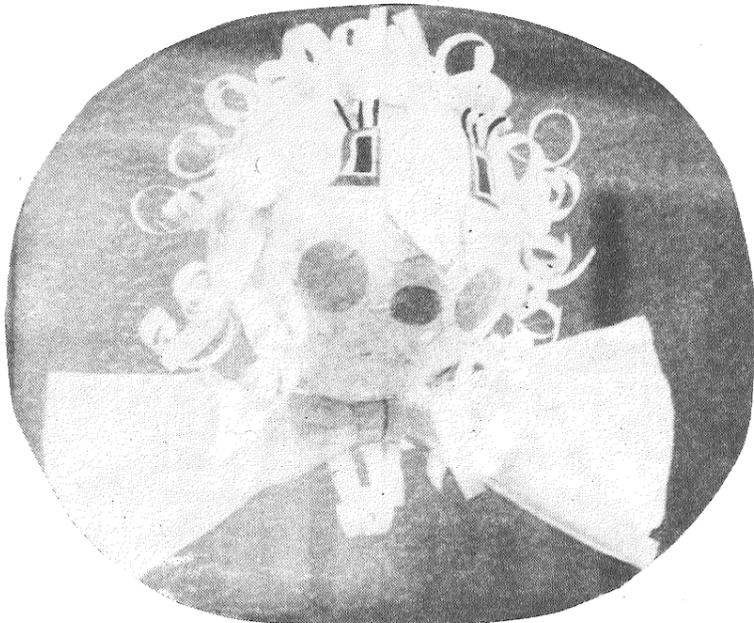
Sveces

● Ziemsvētkos daudzās mājās eglītēs dedzina sveces par godu Kristus bērņinam. Mēs zinām Ziemsvētku dziesmu «Jūs, bērņiņi, nāciet», tur mēs dziedam par Kristus bērņinu svečites gaismā. Taču tā ir vienīgā Ziemsvētku dziesma latviešu dziesmu grāmatā, kur ir pieminētas sveces. Sveces Kristus dzimšanas laikā bija reta manta. Turīgā laudis toreiz dedzināja eļļu māla vai metāla lampās. Nabagi iztika ar skalu, to druscīņu gaismas, ko deva pavards, vai bez nekā. Kūti, kur piedzima Kristus, notelkti nebija nevienas sveces.

● Viduslaikos cilvēki ticēja, ka Ziemsvētku vakarā Kristus bērņiņš staigā pa pasauli, meklēdams sev naktsmājas. Laudis lika logos sveces par zīmī, ka viņu mājās Kristus bērņinu ļoti gaida. Tā kā nevarēja zināt, kādā veidā Kristus parādīsies, svētku vakarā laipni uzņēma katru, kas klauvēja pie durvīm, — arī ubagus un svešiniekus.

● Senlatvieši sveces lēja no bišu vaska. Kad levāca medu, vasku rūpīgi notīrīja un sakrāja. Arī tagad reizēm var nopirkt bišu vaska sveces. Tās aizdedzinātas jauki smaržo pēc medus un vasaras.

(«Mazputniņš», 144.)



Vārkavas vidusskolas skolēni gatavoja Ziemassvētkiem, Augšējā attēla Janīna Pastare, Evita Ziemele, Nora Kancāne, bet attēla pa labi — Ināra Voje vodska un Silvija J. SILICKA foto

ERNA TAUBE

Kas ir eglīte?

PASAKA

«Nāk Ziemassvētki,» sunītis sacīja. «Un mums vēl nav eglītes. Ejiet tūlīt meklēt eglīti!» Kakītis, pūcite un lācītis izgāja ārā. Sniegā sala kājinas.

«Iesim katrs uz savu puši, tad ātrāk atradīsim,» teica lācītis. Pēc laika visi trīs bija atpakaļ. Kakītis ripināja bumbu, ko bija atradis smilšu kastē. Pūcitei knābī bija nezin kur dabūts puķains drēbes gabals. Lācītis lepni nesa lielu, sausu zaru.

«Tās nav eglītes,» sunītis uztraucās. «Eglītes ir zaļas un kuplas. Tam zarus mirdz svečtes un karājas raibas bumbiņas, zeltīti rieksti un citādi greznumi. Zem zariem ir salikti dāvanu saiņi.»

«Mēs nezinājām,» kakītis, pūcite un lācītis nokāra galviņas.

«Ziniet ko?» sunītis sacīja. «Iesim Ziemassvētkus svinēt pie cilvēkiem. Tiem būs eglīte, būs arī kas labs, ko likt uz kārā zoba.»

Un tā viņi izdarīja.

Priecīgus Ziemassvētkus!

Ziemsvētku dāvanas

«Tev Ziemsvētku vecītis atnesis auto,» teica Mincis — Pincis.

«Tev Ziemsvētku vecītis atnesis lelli un grāmatu par gudro brālī un Runci zābakos. Tev Ziemsvētku vecītis atnesis krāsainus zīmulus, bumbu, slīdu pāri un saliekamo bīdi, kurai ir veseli divdesmit gabali! Tev Ziemsvētku vecītis atnesis rakstainu cepuri un čimdus, un rīcraču spēli.»

«Un ko Ziemsvētku vecītis atnesis tev?»

«Man? Man Ziemsvētku vecītis atnesis jaunu dzijas kamolu.

Sis ir pavisam sapīnkējšies.»

ASPAZĪJA

Ziema

(Izvilksis no «Zila debess... zelta mākoņi»)

Māte ņēma mani sev līdzī, kad gāja uz kūti lopus raudzīt. Sis gājens no istabas uz kūtm man bija vesels ceļojums, ne mazāks kā vēlāk dzīvē pa nebeidzamām sniega stepēm, lieliem ledus kalniem un klinšu blāķiem. Un kā lielam ceļojumam mani māte arī sagērbja un satina tik daudzās lakatu lakatos, ka es būtu varējusi droši vien uz pašu ziemeļpolu doties.

Vispirms nāca apakšā plānāks lakatiņš uz galvas, lai gaisu cauri nelaiž, tam virsū villaina šallīte, lai būtu silti, tad vēl lakatiņš pāri, lai ciešāk klāt piespiestu un tad — man par lielu nepatīkšanu — pārperīte, ap pieri apsieta, lai nesaldē galvu un mutes lakatiņš mutei

priekšā, lai aukstu gaisu neieelpo un kaklu nesasaldē; un beidzot vēl itin liels lakats visiem citiem pāri, uz muguras krusteniski sasiets, lai vispār nesasaldējasi!

Es gan pret šādu pārāk stipru iegērbu gribēju celt ierunas, bet mana baltīte skanēja tik vāji, kā ņo zemes apakšās, un mātes noteikums bija tik kategorisks, ka esot jāpacieš, ja gribot laukā iet, — ka es paciešu arī. Vēl viņa piebilda, ka īstēni vajadzētu vēl šķidrautiņu aizkārt acīm priekšā, tikai tāds neesot šoreiz pie rokas. Nākošu reiz tā izgriezīšot savai vecai cepurei dibenu. Es biju laimīga, ka vismaz šoreiz solītais šķidrāuts man pagāja secen un ka netika uzcelta šī pēdējā starpsiena starp mani un skaitīto pasauli laukā...

Ziemassvētki

Meža tētiņš ar garu bārdu,
Išām kājīnām tantalu tuntuļu
Aizskrēja, nocīrta Ziemsvētku eglīti,
Iesprauda zvaigznīti pašā galā,
Nocīrta, telika rakstītās kamanās.
Sešus briežus tam priekšā jūdza,
Sešas stīrnīņas blakām skrēja,
Seši vilki no pakajas stūma,
Ormanis lācis sēdās uz bukas,
Satvēra rokās zeltītus grožus.
Putniņi bariem pa priekšu laidās.
Zagāta mēlnese visiem pa priekšu,
Visu, ko zināja, izplāpāja.
Vāvere nesa zeltītus riekstus,
Platace pūce svečites dedza,
Melnais krauklītis, līkdēguntis,
Cepa Ziemsvētku kilingērišus.
Dzīlna pakāra ciekurīnus,
Dzenis un sīlis un cīelavīna
Nesa raibumu raibumīnus:
Visādus krikumu krikumīņus.
Zvirbulis nabadziņš pelēkās biksītēs
Skrēja nopakaļis bīrumus lasot,
Ezītis zem kamanām pukšķināja,
Grūti bij vīrelim līdzī skrejoš:
Kājas par Īsu, kažoks par smagu.
Grib — grabul grib — grabul rakstītās kamanās
Iebrauca sētā — Ziemsvētki klāt!



Ai,
Ziemassvētki
gaišie,
cik mīli
jūs man...

VILIS PĻODONIS

Ciemā pie Ziemsvētku vecīša

Pie Ziemsvētkveča sīla tal' Es vakar ciemā biju. Ak, kādus lielus brīnumus Tur bērni, ieraudzīju!

Vēl nepaguvu godīgi Tam padot laborītu, Kad elsdams, pūzdams steldzās tas darba rūkus dzītu.

Surp, Akrim, Deīni, Cumariki! Surp, Peija, Samsa, Dzīkal! Surp, Ūstip, Cuncūr.

Snakašņiki! Un garals Stīkabika!

Tā sauca viņš, un viņa balss Man dikti barga šķita; Un rūki skrēja klupdami Pie viņa cits pēc cita.

Un, kad tam priekšā nostājas Tie sejiem sala sārītem, Viņš teica: «Val jūs nezināt, Ka Ziemsvētki pie vārtiem?»

Ar skubu ledus kamanās Jums kraut būs veltes glītas No maniem mantu kambariem Un ciemā steigt tūlītās!

Pa logu bērni vakaros Jau zīpkārīgi skatās. «Lielu galdu noslēpums Viņu acīs plātās.»

Tā Ziemsvētkvečis rīkoja, Un rūki traucās, skrēja, Un cēla, vēla, kraustīja, Un nastu nastas sēja.

Es saskaitīt pat nespēju, Cik vezmu pilni tika. Man domāt: Ziemsvētkvečītim Daudz pār' gan nepalika.

Un ilksis vendīgizlektās Jūdž rūki briežus baltus, Tos zīda grožiem aizgrožo, Liek lokus, zelta kaltus.

Tad paši kurmjū kažokos Līdz ausīm cieši tīnas Un, lai uz bukas uzrāptos, Vēl pakāpjas uz cīnas.

Un, kad jau grožus rokā tur Tie visi lepni garā, Tad vecals mā, un rūku pulks Laiž profām visā sparā.

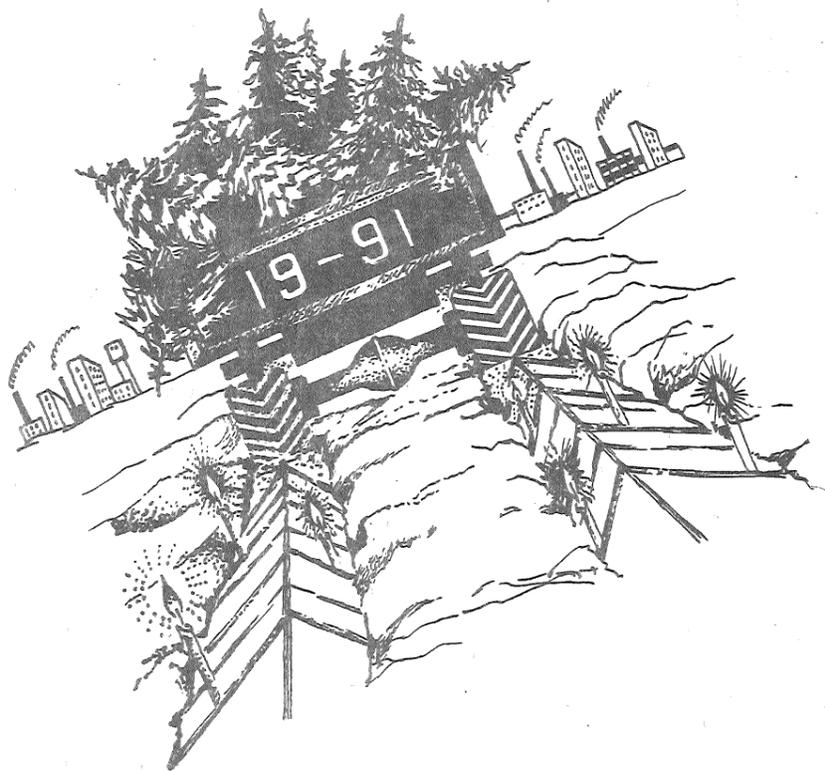
Kā sapnis baltie brieži slīd Pa svaigu sniegu sīlā, Un zelta zvārgulīši šķind Tik maigi krēsīlā zīlā.

Tur eglēs vārņas bozūšās Un raugās, grozot galvas: Kra—krā! kra—krā! kam rūki ved Tik krāšņas, krāšņas balvas?

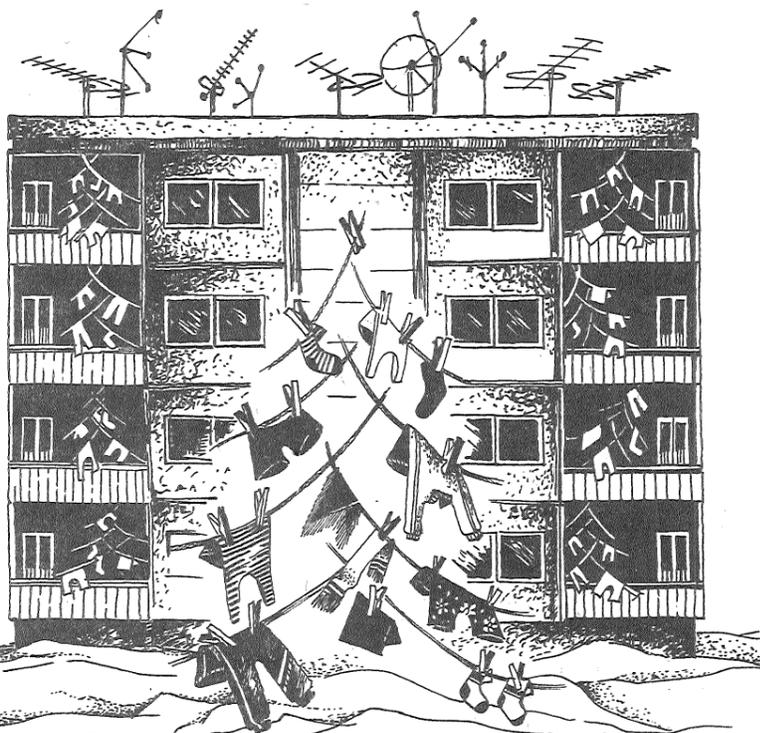
Bet zelta zīlīte to zin Un bērņiem steldz nest zīnu. Vai esat redzējuši jau Pie loga, bērni, viņu?

«Drīz—drīz! drīz—drīz!» tā dzīvinot.

Teic viņa: «Tie ir teju! To pazīnot, jums zīnu dot Es, bērni, šurpu skreju!»



Ak, eglīte,
ak, eglīte, cik
zaļas
tavas
skujas...



I. SELICKA
zīmējumi

Apsveikums pastkastītē

Ir Ziemassvētku laiks, un šajās dienās mēs savās pastkastītēs mēdzam atrast arī pa apsveikuma kartītei.

Pirmo Ziemassvētku kartīti uz zīmēja angļu zinātnieks Horslijs 1843. gadā. No šī zīmējuma viņš iespieda 1000 kartīšu, un fās maksāja veselu šilīņu gabalā. Kartītes tik dārgas bija tāpēc, ka katra no tām tika izkrāsota ar roku. Ielūkosimies tajā rūpīgāk! Atklātnītes kreisajā stūrī cilvēki daļa pāriku izsalkušajiem, bet labajā stūrī — apģērbj tos, kuriem salst. Un tikai pēc tam — kartītes vidusdaļā — visa ģimene pulcējas pie svētku galda.

Vēl pirms Ziemassvētku kartīšiem tika sūtīti Jaungada apsveikumi. Tos pazina jau senās Romas laikos — pirms vismaz 2000 gadiem.

Ziemassvētku kartītes bieži redzami puņņi un zaķīši. Taču 1936. gadā skautu organizācijas dibinātājs lords Bēdens—Pauels saviem draugiem no Kenijas sūtīja Ziemassvētku atklātnītes ar žirafēm, ziloniem, zeburām un citiem tropu dzīvniekiem.

Ne vienmēr Ziemassvētku atklātnītes darinātas no papīra — ir zināmi gan metāla, gan porcelāna, gan korķa, gan audekla, gan ādas un pat spoguļstikla apsveikumi. Jau sen — 1888.

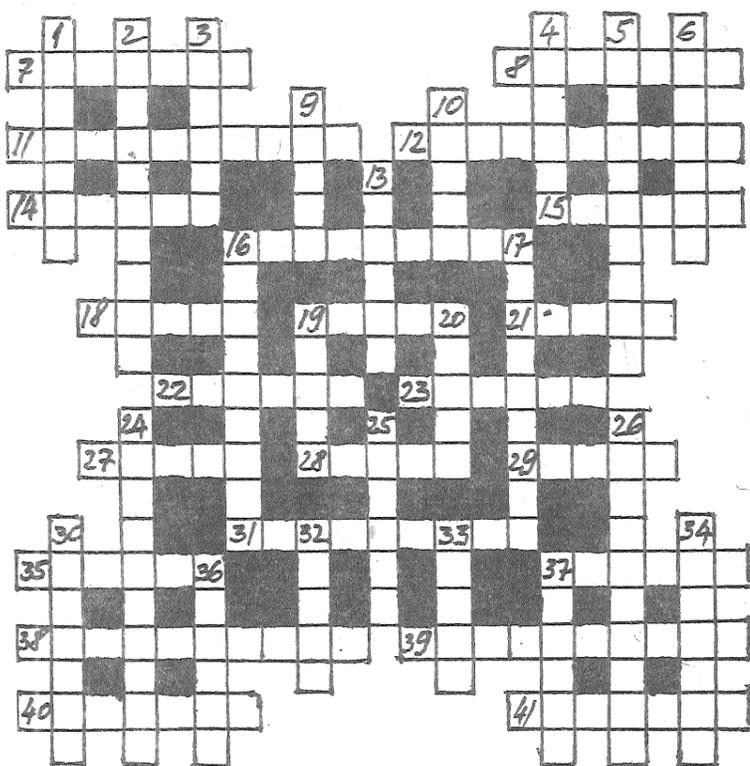
gadā — parādījās atklātnes, kuras salocītas varēja ievietot parastajās aploksnēs, bet atlocītas — izvērst trīs dimensijās.

Pirmo Ziemassvētku kartīti Amerikā iespieda 1850. gadā, un tā bija reklāma kādam veikalam Albānijā, Ņujorkas štātā.

Laikam gan ievērojamākā persona, kas jēkad darinājusi Ziemassvētku kartīti, ir bijusi princese, tagadējā Anglijas karaliene Elizabete: viņa 1936. gadā veidojusi apsveikumu linoleja griezumā.

Apmēram pirms simt gadiem Ziemassvētku kartītes ieviesās arī Latvijā.

Krustvārdu mīkla



HORIZONTĀLI: 7. Puņns — miera simbols. 8. Vācu komponists. 11. Kaimiņpilsēta. 12. Kādas Latvijas pilsētas jaunais nosaukums. 14. Meža kvartālu robežas. 15. Paka. 16. Debess ziemeļu puslodes zvaigznājs. 18. Bagāta cēlmefālu atradne. 19. Gāzes burbulīši virs šķidrums. 21. Viena no P. Caikovska baleta «Gulbju ezers» varonēm. 22. Antilopu dzimtas dzīvnieki. 23. Ķīmiskais elements. 27. Vārsma forma, kurai raksturīgs vienas un tās pašas rindas atkārtojums. 28. TV programmas «Latgola» vadītājas vārds. 29. Mācība par morāli. 31. Valdnieka varas simbols. 35. Zirgu dzimtas dzīvnieki Āfrikā. 37. Latviešu padomju feļetoniste. 38. Province Spānijā. 39. Persona Dž. Pučīni operā «M-me Butterfly». 40. Sašķiebušs. 41. Latvijas šahists.

VERTIKĀLI: 1. Blīvs zīda vai kokvilnas audums ar ieaustiem ornamentiem. 2. Pilsēta pie Volgas. 3. Zaimi. 4. Nezāles. 5. Cilvēks, kas visus spēkus ziedo kādai idejai. 6. Latviešu padomju grafiķis. 9. Meža dzīvnieks. 10. Sejas daļa. 13. Rājons, kur noris kara darbība. 16. Aizdevējs. 17. Kādas idejas aizstāvis. 19. Austrumnieku tase tējas dzeršanai. 20. Sīki ledus kristāliņi, kas veidojas miglainā laikā. 24. Sunu šķirne. 25. Nekustīga pamatne, uz kuras montē mašīnas un to daļas. 26. Naudas dokuments. 30. Neliels zvejas kuģis. 32. Literārs apcerējums. 33. Jūras dzīvnieks. 34. Kalni Itālijā. 36. Aizsprosts ūdens līmeņa regulēšanai. 37. Pirmo eiropiešu pēcteci Latīņamerikā.

Atbildes tradicionāli gaidām līdz Zvaigznes dienai. Pirmo pareizo atbildžu autoru gaida pārsteiguma balva.

Sastādīja Voldemārs ROMANOVSKIS

Cienījamie rajona iedzīvotāji!

Aizvadītā gada laika ietilpība ir satriecoša. Ir pānākts ļoti daudz, ja mēs spriežam par cilvēka personību un tiesiskas valsts izveidi. 1990. gads nesīs daudz gandarījuma nacionālās pašapziņas celšanā Latvijas iedzīvotājos, tas aktivizējis un elektrizējis mūsu cilvēkus.

Kad domājam par aizvadīto, kad ceram uz nākamā gada, gribas teikt — mūsu glābiņš ir dzīvi aplicinoša rīcība.

Gada nogalē ikvienam no jums vēlām priecīgus Ziemassvētkus un laimīgu Jauno gadu! Lai sirds siltumā izkūst ledus, kas šķir sirdi no sirds, dzīvi no dzīves! Ar gaišu prieku mirdzošā sveču gaismā lai deg egles zaļumā, lai gaišas domas, laba veselība un gandarījums par paveikto!

Lai Jaunais gads ir labvēlīgs Latvijai, katram no mums! Lai 1991. gads kļūst par gadu, kurš nesīs brīvību un neatkarību republikai, pēc kā mēs visi tiecamies!

Esiet laimīgi!

Preiļu rajona Tautas deputātu padome un izpildkomiteja

1991. gada 1. janvāri sakarā ar pasažieru mazo plūsmu NO RITA nekursēs šādu maršrutu autobusi:

	(attiešanas laiks)
Jēkabpils — Līvāni — Steķi	04.50
Preiļi — Mežāre	04.35
Līvāni — Mežancāni	07.27
Līvāni — Preiļi	09.35
Preiļi — Kalupe	06.18
Preiļi — Aizkalne	08.45
Preiļi — Viļāni	05.40
Preiļi — Nīcgale	05.05
Preiļi — Arendole	07.00
Preiļi — Grāveri	05.55
Preiļi — Malta	06.49
Preiļi — Kapīni — Aglona	06.25
Preiļi — Silajāni	08.00
Preiļi — Rožupe	05.53
Preiļi — Siļukapi	05.05
Preiļi — Smelteri	07.30
Preiļi — Sprīnēvecumi — Līvāni	05.50
Preiļi — Turki	06.03

Uzņem «A», «B» kategorijas traktoristu-mašīnistu kursus.

Nodarbību sākums 1991. gada 2. janvāri plkst. 10.00.

Tālrūnis uzziņām 21552, 21450.

Mācību un kursu kombināta administrācija

Ja jums ir vēl brīvs 29. decembra vakars un piemīt humora un ritma izjūta, tad Sutros plkst. 20.00 jūs izklaidēs

VEF KULTŪRAS PILS
DEJU GRUPA «RITMS»
UN CO.

Ieejas biļete ne dārgāka par 3 koka rubļiem.

Lai labā apklususi sirds vēl ilgi Teic padomus un cēla matzi dod.

Izsakām izjustu līdzjūtību Jūrim Sadovskim sakarā ar TEVA nāvi.

Kolhoza «Rušona» valde un arodkomiteja

Galvenais redaktors Pēteris Pizelis

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 4.

Tālrūnis uzziņām: 22305

Izdod apgāds «Avīze», Rīgā, Brunnieku ielā 47.

Izdevējdarbības licence Nr. 000059.

Iespēsts ražošanas apvienības «Līta» Daugavpils tipogrāfijā

Valkas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena nos. iespiedloksne.

Metiēns 13960 eksemplāri (latviešu valodā) — 10007 eksemplāri.

latviešu valodā — 3953 eksemplāri. Pas. 1338.

Inākska 68166.